

Matti Mulkosilmä

Tekijä: Senni Hirvonen

Matti Mulkosilmä näkee kaiken, mitä luokassa tapahtuu. Sen tehtävä on kompensoida opettajan puuttuva näkökyky ja huomata sellaiset niin ikävät kuin hauskatkin asiat, jotka opettajalta jäävät huomaamatta. Matti puuttuu aina kiusaamiseen ja luntaamiseen sekä muuhun huonoon käytökseen, jota ei välttämättä voi kuuloaistilla havaita. Kuitenkin Matti huomaa myös hiljaiset onnistujat, jotka saattavat jäädä kuuloaistin varassa toimivalta opettajalta äänekkäämpien varjoon. Matin tehtävä onkin kertoa opettajalle, jos hän huomaa, että joku ahkeroi luokassa ilman, että tekee siitä suurempaa numeroa puhumalla.

Matilla on myös toinen tärkeä tehtävä. Hän aistii herkästi mielialan muutokset luokassa, ja jos oppilaat ovat uupuneita tai apeita, Matti piristää heitä hulvattoman hauskoilla jutuillaan. Matti onkin luokan vitsiniekkä, jolla on aina pilke silmäkulmassa.

Työ on toteutettu Tekstiilityön pedagogiikan perusteet –kurssilla Itä-Suomen yliopistossa lukuvuonna 2014-15. Kurssin yksi tehtävistä oli suunnitella ja valmistaa pedagoginen käsinukke sekä dokumentoida prosessi. Ohessa on näkövammaisen opiskelijan prosessikuvaus.
- Kurssin opettaja Tarja Kröger -

Näin syntyi Matti Mulkosilmä

Vaihe 1: Tein luonnoksen itsestään kovettuvasta muovailuvahasta: pää (pallo), johon liitin silmät (isot pallot) ja melko ihmismäiset korvat sekä lippiksen. Vahaa oli helppo muovailla. Liitoskohdat sain pitäväksi niin, että ennen kuin kiinnitin kaksi pintaa toisiinsa, tökin kumpaakin haarukalla ja valelin vedellä. Liitettyäni palat yhteen valelin vielä saumaa vedellä ja tasoittelin sitä kynnellä.

Vaihe 2: Leikkasin särmiön muotoisesta superlon-palasta kuutiomaisemman ja sen jälkeen lähdin muotoilemaan siitä palloa leikkaamalla kulmia pois. En yrittänytkaan saada palasta täydellistä palloa, vaan siirryin seuraavaan vaiheeseen melko pian.

Vaihe 3: Suun lovi ja sormen mentävä reikä palloon. Tein reiät saksilla. Reikien leikkaaminen oli yllättävän haastavaa, varsinkin kaareva, hymyilevä suu tuotti päänvaivaa. Päädyin lopulta viimeistelemään suun repimällä sitä sormilla leveämmäksi. Silmille en tehnyt lainkaan reikiä, koska hahmoni tunnusomainen piirre on suuret, ulos työntyvät silmät.

Vaihe 4: Pallon vuoraaminen villalla neulahuovuttaen. Värin valinnassa ajattelin, että minun olisi helpointa tehdä pohja vain yhdellä värillä, koska villa on materiaalina hyvin sekoittuvaa, ja siksi minun olisi vaikea hahmottaa esimerkiksi kahden värin rajaa pallon pinnalla. Valitsin pohjaväriksi iloisen kirkkaan vihreän. Revin villasta ohuita kerroksia ja kiinnitin ne superlon-palloon huovutusneulalla tökkimällä. Sormen mentävän reiän jätin ilman villaa.

Neulahuovutus oli minulle entuudestaan tuttua, joten tein työtä tottuneesti. Aluksi käytin neulainta, jossa on useampi neula ja niiden ympärillä sormisuoja. Huomasin kuitenkin pian, että tavallisella huovutusneulalla työ edistyi huomattavasti nopeammin. Sormisuoja ei noussut tarpeeksi ylös, jotta neula olisi uponnut riittävän syväälle superloniin. Neulaimellakin huopalevyä kyllä syntyi, mutta se ei kiinnittynyt kunnolla superloniin. Näkövammaisten lasten kanssa tavallisen neulan käytössä on tietysti turvallisuusriskinsä, mutta itse selviydyin tavallisenkin neulan kanssa ilman haavereita.

Tein työtä pitkään hyvin suurpiirteisesti, minkä vuoksi löysin paljon pieniä koloja, jotka piti paikata. Ratkaisin ongelman kiinnittämällä koloihin hyvin eripaksuisia ja -kokoisia villatuppoja, ja peitin näin syntyneet pienet epätasaisuudet ohuella villakerroksella. Suurten tasaisten pintojen huovuttaminen oli hyvin helppoa, mutta äsken kuvailemani pienet yksityiskohdat olivat haastavampia, koska minun piti yhtä aikaa pidellä villaa paikallaan superlonpallon päällä ja tunnustella, mitä olen tekemässä.

Vaihe 5: Nuken vartalon märkähuovutus. Villalevyt aseteltiin muovilaatikkoon, jonka pohjalla oli raidallisen tuntuinen muovialusta. Epätasaisen alustan tarkoitus oli tehostaa huopumista. Ohuita villalevyjä tarvittiin noin neljä kappaletta, ja ne aseteltiin niin, että niiden kuitusuunta oli vaihtuva. Kuitusuunnan pystyi kohtuullisen helposti tuntemaan sormillakin. Laatikon reunoille jäi tyhjää tilaa, jotta villalevy mahtuu laajenemaan huovutettaessa. Villalevyjen päälle aseteltiin vielä verkko.

Huovutus aloitettiin kastelemalla koko levy verkon päältä kuumalla vedellä ja mäntysuovalla. Levyä hierottiin kevyin pyörivin liikkein ensin keskeltä, josta pikku hiljaa edettiin reunoja kohti. Reunoista sai tasaiset taittamalla verkon reunan alle. Oli tärkeää muistaa huovuttaa levystä molemmat puolet.

Jatkoin huovutusta vielä ilman verkkoa käsien välissä. Huovutus oli minulle entuudestaan tuttua; tiesin, minkä tuntuinen pinnasta on tarkoitus tulla, mikä helpotti työn tekemistä. Tässä vaiheessa en vielä käyttänyt huopumisen tehostamiseen putkea.

Vanutusvaiheessa työtä rutisteltiin epätasaisista pintaa vasten, jolloin työ kutistui.

Työ huuhdeltiin verkolla suojatussa tiskialtaassa vuoroin kuumalla ja vuoroin kylmällä vedellä ja lopuksi vielä kädenlämpöisellä vedellä. Huuhtelun aikana työstä tuntui irtoavan paljon "karvoja" ja ajattelinkin aluksi huovutuksen epäonnistuneen. Pyörittelin kuitenkin vielä huuhtelun jälkeen työn putken ympärille ja rullasin sitä pöytää vasten, jolloin huopuminen vielä tehostui. Työ oli myös tärkeää muistaa venyttellä oikeisiin mittoihinsa ja kuivata huolellisesti.

Lopuksi työ aseteltiin kuivumaan kuivausrutilän päälle.

Vaihe 6: Nuken vartalon kaava ja huopakankaan leikkaaminen. Halusin leikata nuken vartalon kaavan mahdollisimman itsenäisesti. Teinkin kaavan paksusta paperista, jota on helpompaa hallita sokkona kuin ohutta kaavapaperia. Kiinnitin paperiin nuppineuloilla lapasen, jotta saisin kaavasta käden muotoisen. Lapanen piti tietysti kääntää toisinpäin, jotta sain tehtyä kaavaan nuken toisenkin käden. Viimeistelin kaavaa vielä kaventamalla nuken kaulaa, sillä lapasen ääri viivojen mukaan leikattuna kaula olisi jäänyt "pyöreäksi".

Kiinnitin kaavan nuppineuloilla kaksin kerroin taitettuun huopakankaaseen ja leikkasin sen ääri viivojen mukaisesti. Nuken vartalon jätin kuitenkin huomattavasti pidemmäksi kuin kaavan "ranneosan".

Vaihe 7: nuken vartalon puolikkaiden ompeleminen yhteen. Ompelin nuken vartalon puolikkaat yhteen käsin pykäpistoilla. Vaihe oli hyvin helppo ja pystyin tekemään sen kotona itsenäisesti. Päättelyssä en kirstänyt pistoa loppuun asti vaan pujotin neulan läpi uuden ja aiemman piston väliin jääneestä "ilmapallosta", mikä teki lankaan solmun. Näitä päättelypistoja tein kasi tai kolme kappaletta. Sen jälkeen lanka pujotettiin työn nurjalle puolelle ja leikattiin siellä poikki.

Vaihe 8: Pipon virkkaus nukelle. Olin virkkauskerralla poissa, joten kertosin virkkaustekniikat äitini ohjauksella. Pipo nukelle valmistui nopeasti. Virkkaaminen aloitettiin tekemällä pitkä ketju ketjusilmukoista ja yhdistämällä se lenkiksi kiinteällä silmukalla. Sen jälkeen lähdettiin tekemään pipoon kerroksia kiinteillä silmukoilla. Kavennus saatiin hyppäämällä yhden reiän yli. Tämä oli aika haasteellista, koska minulla oli vaikeuksia jo muutenkin hahmottaa, mistä reiästä olen jo virkannut ja mistä en vielä ole.

Vaihe 9: Silmien huovuttaminen ja ompeleminen kiinni nukkeen. Huovutin silmät märkähuovutuksella niin, että vuorasin villalla kaksi styrox-palloa ja pyörittelin niitä sukkahousun terän sisällä mäntysuovalla ja vedellä kastelluin käsin. Aluksi olin skeptinen koko tekniikan toimivuudesta, joten yllätyin, miten pyöreät silmistä tuli. Silmien ompeleminen kiinni nuken päähän oli hyvin vaikeaa niiden ja nuken pään pyöreän muodon takia, ja tarvitsin siihen paljon avustajan apua.

Vaihe 10: Liitin vartalon ja pään toisiinsa käsin ommellen.

Vaihe 11: Nukelle vyö pirtanauhasta. Käytin teknisessä työssä valmistamaani pirtaa. Loimien asettelu pirtanauhaan oli vaikeaa, sillä se perustui pitkälti lankojen väreihin. Itse pirtanauhan kutominen oli kuitenkin helppoa. Ompelin pirtanauhan nukkeen kiinni muutamalla pistolla sivuilta sekä edestä, jossa nauhan päät risteävät.

Vaihe 12: Tein nukelle pienen nenän askarteluhuovan palasta. Kiinnitin palan nukkeen neulahuovuttamalla.